

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele „Julgeoleku valdkonna tööstuspoliitika. Innovatiivse ja konkurentsivõimelise julgeolekupoliitika tegevuskava”

COM(2012) 417 final

(2013/C 76/07)

Raportöör: **Antonello PEZZINI**

26. juulil 2012 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele „Julgeoleku valdkonna tööstuspoliitika. Innovatiivse ja konkurentsivõimelise julgeolekupoliitika tegevuskava”

COM(2012) 417 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 8. jaanuaril 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 486. istungjärgul 16.–17. jaanuaril 2013 (16. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 128, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 5.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab väga oluliseks terviklikku Euroopa julgeolekutööstuse poliitikat, mis tugineb ühendatud Euroopa turul sektori probleemide kooskõlastatud käsitlusviisile, ühisele strateegiale ja konkurentsivõimelise arengu jagatud visioonile.

1.2 Selleks, et konkurentsivõimeliselt elavdada julgeolekutööstust (mille all mõeldakse traditsioonilist julgeolekutööstust, julgeolekusuunitlusega kaitsetööstust ning ka uusi osalisi ehk peamiselt ettevõtteid, mis laiendavad oma olemasolevaid tsiviil-otstarbelisi tehnoloogiaid julgeolekurakendustele, ja ettevõtteid, mis pakuvad julgestusteenuseid), mille tööhõive- ja kliendibaas on lai ja paljutootav, peab komitee hädavajalikuks arendada välja

— **ühtse turu täieliku koostalitlusvõime sisemine mõõde:** toetades reguleeriva, tehnilis-õigusliku ja menetlusliku raamistikuga piisaval tasemel eraldatud vahendeid, ühtset arengustrateegiat ning märkimisväärseid investeeringuid teadus- ja uuendustegevusse;

— **prioriteetsed meetmed toote- ja teenuseliikide kaupa** selle põhjal, mil määral nad suudavad vastata ühtlustatud eeskirjadele ja menetlustele;

— **rahvusvahelistele turgudele usaldusväärset pääsemise mõõde,** tööstusomandi õiguste parem rahvusvaheline kaitse, kaubandus- ja riigihanketurgude liberaliseerimine ning tööstuspoliitika terviklik strateegia;

— kõigi Euroopa tootjate võrdväärne ligipääs mereteedele, et ekspordida oma tooteid rahvusvahelistele turgudele;

— **ühised terviklikud meetmed mitmesugustes julgeoleku ja tsiviilkaitse sektorites;**

— julgeolekuga seotud **tehnoloogiliste rakenduste ühiskondlik ja eetiline mõõde** nende kavandamise etapist alates, et tagada nende **omaksuvõtt ühiskonnas** ja inimeste eraelu puutumatus täielik kaitse;

— **inimressursside koolituslik ja ametialane mõõde,** milles keskendutakse julgeolekutehnoloogia rakenduste kavandamisele, paigaldamisele, hooldamisele ja toimimisele, mille keskmes peaks olema inimväärkuse ja vabaduste austamine ning väärkuse säilitamise õigus.

1.3 Komitee toetab tegevuskava algatusi, kuid sooviks, et nende aluseks oleks tugevam koostöö- ja kooskõlastamisraamistik, milles keskendutaks asjakohase ja üksikasjaliku statistika põhjal ka tooteliikidele, muu hulgas sektori ettevõtete tootlikkuse, tööhõive ja suuruse seisukohast.

1.4 Komitee soovib teabe juhtimise süsteeme kooskõlastada ja ühtlustada ning tagada koostalitlusvõime.

1.5 Komitee toetab kindlalt seda, et laiendataks võimalusi juhtida ja ennetada uusi konkurentsistsenaariume ja -võimalusi saada institutsioonidelt rahalist toetust, sh Euroopa Liidu tasandil tehtava osaluspõhise tulevikuanalüüsi abil.

1.6 **Ühiskondliku ja eetilise mõõtm**e sidumine peaks toimuma läbipaistvalt ja olema tagatud kõigis etappides alates kavandamisest kuni standardimise ja tehnoloogia rakendamiseni kohapeal. Uutes tehnoloogiates ja eeskirjades tuleb algusest peale võtta arvesse kodanike põhiõiguste kaitset, eelkõige nende õiguste kaitset, mis on seotud eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitsega.

1.7 EL peab tegutsema ja tegevust liikmesriikides kooskõlastama, et tagada inimressurssidele selline koolitus ja nõustamine, mille tulemusel suudetakse pakkuda kvaliteetseid, professionaalseid ja üksikisikuid austavaid teenuseid ning rakendada kõrgtehnoloogias täielikult koostalitlusvõimelises süsteemis.

2. Sissejuhatus

2.1 Julgeolekutööstus on strateegiline sektor, millel on sarnaseid ja omavahel seotud tsiviilotstarbelisi ja sõjalisi rakendusi ning see on teadusuuringute, tehnoloogilise uuendustegevuse ja nüüdisaegsete rakenduste ideaalne ristumispunkt.

2.2 Julgeolekutööstus on oma olemuselt tehnoloogiapõhine ja sellest käib pidevalt läbi uusi tehnoloogiaid. Selle sektori tooted ja teenused on mitmekesised, nad aeguvad kiiresti ning nõuavad teaduse ja tehnika tippaset.

2.3 ELi julgeolekutööstuse turuväärtus on hinnanguliselt 36,5 miljardit eurot ja see pakub ELis u 180 000 töökohta, samas kui maailma tasandil on see turg viimase kümne aasta jooksul kasvanud 10 miljardilt eurolt 100 miljardile eurole 2011. aastal. Julgeolekutööstus hõlmab järgmisi sektoreid: lennundusjulgestus, meresõidu turvalisus, üldine transpordiohutus, julgeolek piiridel, esmatähtsa infrastruktuuri kaitse, terrorismivastane luure (sealhulgas info- ja kommunikatsiooniturve ning selle kübermõõde), füüsiline julgeolek, kriisiohjamine ja kaitseriietus.

2.4 Nendele sektoritele lisandub kosmose julgeolekutööstus ja selle mitmesugused rakendused.

2.5 Euroopas on julgeolekuga seotud kosmetööstuse toodete turg suurte rahvusvaheliste kontsernide käes, mis tegutsevad Euroopa ja üksikute liikmesriikide tasandil tsiviil- ja kaubandusvaldkonnas ja mille puhul 40 % nõudlusest tuleb kaubandussektorist ja 60 % nõudlusest institutsioonidest.

2.6 Hoolimata turu pidevast kasvust, mis ei näita märke rahvusvahelise kriisi põhjustatud majanduslangusest, kannatab ELi julgeolekutööstus väga killustatud siseturu all, mille tööstuslik baas on liikmesriikide märkimisväärselt erinevate õigusraamistike ja tehnilis-õiguslike standardite tõttu nõrgenenud.

Samas piirduvad teadusuuringud ja riigihanked – hoolimata asjaomastest ELi meetmetest (nagu 7. teadusuuringute raamprogramm) – endiselt suures osas üksikute liikmesriikidega.

2.7 EL peab tagama oma kodanike, ettevõtete ja kogu ühiskonna julgeoleku paljudes valdkondades alates tsiviilkaitsest loodusõnnetuste vastu kuni toiduahela kaitseni, terrorismi ennetamisest ja selle vastu võitlemisest kuni kaitseni keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste, tuuma- ja lõhkeaineohtude eest.

2.8 Julgeolekutööstus on tulevikku silmas pidades äärmiselt oluline ja see esindab eriti hästi Euroopa probleeme ja võimalusi: paljud Euroopa ettevõtted on tänu oma tehnoloogilisele tasemele mitmes turusegmendis maailma liidrite seas, kuid nad võivad oma turuosa peamistele kaubanduspartneritele kaotada.

2.8.1 Vaja on asjakohast, üksikasjalikku ja usaldusväärset statistikat muu hulgas sektori ettevõtete tootlikkuse, tööhõive ja suuruse seisukohast.

2.9 Julgeolekusektori ettevõtete juhtimine on väga keeruline ja seda mõjutavad mitmed muutujad:

- turgude ühtsus, läbipaistvus ja juurdepääsetavus;
- strateegiad ja visioonid, rahaliste vahendite kättesaadavus;
- õigusraamistikud, tehnilised standardid, ühtlustatud menetlused ning tööstusomandi õiguste kaitse;
- tehnoloogilised ja tegevusnäitajad;
- võimalus juhtida ja ennetada uusi konkurentsistsenaariume.

2.10 Selleks, et sektori tööstust konkurentsivõimeliselt elavdada peab komitee hädavajalikuks, et Euroopa siseturul tagataks järgnev:

- ühtse turu täieliku koostalitlusvõime sisemine mõõde, vähendades killustatust nii liikmesriikide turgudel kui ka teadus- ja uuendustegevusse tehtavate investeeringute puhul;

- rahvusvahelistele turgudele juurdepääsu välismõõde, parandades tööstusomandi õiguste ebapiisavat rahvusvahelist kaitset, tegeledes piirangutega nii kaubandus- kui ka riigihanke- turule juurdepääsul ning kohaldades ka selles sektoris agressiivsemat terviklikku strateegiat tööstuspoliitika „välismõõtme suhtes, et ta saaks täita edasiviivat rolli kaubanduses ning järgida ühist suunitlust kahe- ja mitmepoolsetes kaubanduslepingutes”⁽¹⁾;
- Euroopa tootjate võrdsed õigused eksportida sõjalist varustust kolmandatasse riikidesse. Ühtsel turul ei tohi diskrimineerida otsese merelepääsuta liikmesriikide tootjaid nõudmistega hankida nn transiidilitsentsid oma toodete transportimiseks teises liikmesriigis asuvasse meresadamasse;
- julgeolekuga seotud tehnoloogiliste rakenduste ühiskondlik ja eetiline mõõde nende kavandamisest alates, et tagada nende **omaksvõtt ühiskonnas** ning inimeste eraelu puutumatus ja põhiõiguste täielik kaitse koos konfidentsiaalsete andmete kaitsega;
- tootlikkuse ja eraellu mitte sekkuvate teenuste mõõde, mis võimaldab aga kasulikke lahendusi nii inimressursside arendamise kui ka rahvusvaheliste prognooside seisukohast, toetades suurettevõtteid, idufirmasid ning VKEsid, muu hulgas võrgustunud konsortsiumide ja piirkondade väärtustamise kaudu, et saavutada asjakohane konkurentsivõimeline kriitiline mass.

2.11 Globaalsel tasandil on kaugelt kõige suurem konkurent **Ameerika Ühendriigid**, mille õigusraamistik on ühtlustatud ning kus on ühised standardid, suur avalik nõudlus föderaalvalitsuse tasandil⁽²⁾ ning tugev siseturg, mis moodustab 42 % ülemaailmsest käibest. Samuti on USA ettevõtted julgeoleku tehnilise varustuse osas esirinnas. **Jaapanil ja Iisraelil** on juhtivaid ettevõtteid teatud kõrgetasemeliste seadmete alal, eriti info- ja kommunikatsiooniturbe valdkonnas, samas kui **Venemaal ja Hiinas** on kõrge arengutase füüsilise julgeoleku traditsioonilistes valdkondades.

2.12 Sellises globaalses kontekstis rõhutab komitee, et julgeolekusektoris on vaja proaktiivset Euroopa tööstuspoliitikat, mis peegeldaks paremini sektori tootmisvõimsuse, tööstusomandi õiguste tehnilise ja õigusraamistiku ja eelkõige selliste toote-, teenuse- ja süsteemiliikide vahelist tasakaalu, mis vastavad sellistele ühistele standarditele, ühtlustatud eeskirjadele ja menetlustele nagu

- juurdepääsu kontrollisüsteemid;

⁽¹⁾ Vt ELT C 218, 23.7.2011, lk 25.

⁽²⁾ Vt 2002. aasta sisejulgeolekuseadus (Homeland Security Act of 2002) ja 2002. aasta USA ohutusadus (US Safety Act of 2002).

- skaneerimise riist- ja tarkvara;

- kaitstesüsteemid ja -seadmed;

- identifitseerimise ja reaalsuse tõlgendamise süsteemid ja -seadmed;

- seire- ja jälgimissüsteemid ja -seadmed ning

- häiresüsteemid,

samas kui nn tundlike toodete puhul tuleb reguleerimis- ja juurdepääsutingimused üksikshaaval läbi vaadata ja nende osas kokkuleppele jõuda, et tagada sama kvaliteet ja julgeolek.

2.13 Komitee on korduvalt rõhutanud, et tuleb kujundada poliitika võrgu- ja infoturbe valdkonnas, mis on Euroopa digitaalarengu tegevuskava esmatähtsad tegurid.

2.14 Komitee on juba avaldanud arvamust lennundusjulgestuse⁽³⁾, meresõidu turvalisuse⁽⁴⁾ ja maismaatranspordi turvalisuse⁽⁵⁾ kohta, samuti välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise⁽⁶⁾ kohta, rõhutades Frontexi agentuuri rolli ja vajadust globaalse lähenemisviisi järele, et käsitleda julgeolekut piiril ja võitlust ebaseadusliku sisserände vastu.

2.15 Kosmoseseire ja julgeolekuga seoses on komitee rõhutanud satelliitide Sentinel ja GMES ning satelliitnavigatsioonisüsteemi Galileo⁽⁷⁾ tähtsust.

2.16 Mitmetes uuringutes on rõhutatud, kui olulised on julgeolekutehnoloogia näidisprojektid keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste, tuuma- ja lõhkeaineohtude valdkonnas.

⁽³⁾ Vt ELT C 100, 30.4.2009, lk 39, ELT C 128, 18.5.2010, lk 142.

⁽⁴⁾ Vt ELT C 44, 11.2.2011, lk 173.

⁽⁵⁾ Vt ELT C 65, 17.3.2006, lk 30.

⁽⁶⁾ Vt ELT C 44, 11.2.2011, lk 162 ja ELT C 191, 29.6.2012, lk 134.

⁽⁷⁾ Vt ELT C 256, 27.10.2007, lk 47; ELT C 256, 27.10.2007, lk 73 ja ELT C 181, 12.6.2012, lk 175.

2.17 Seitsmes raamprogramm oli esimene programm, milles nähti eraldi ette julgeolekuvaldkonna uurimisprogramm eelarvega 1,4 miljardit eurot. Selles keskenduti üksnes ELi kodanike kaitsmisele suunatud tsiviilrakenduste, tehnoloogia ja teadmiste arendamise projektidele⁽⁸⁾, austades samas nende eraelu puutumatust ja põhiõigusi.

2.18 Komitee arvates tuleks lihtsustada samaaegselt nii tsiviil-otstarbeliste kui ka sõjaliste hübriidtehnoloogiate kasutamist, arendades koostöös Euroopa Kaitseagentuuriga välja asjakohased standardid, ja toetada kindlamalt ja rohkemate ressurssidega julgeolekut ka teadusuuringute ja innovatsiooni uue raamprogrammi progressi võimaldavate tehnoloogiate raames⁽⁹⁾, innustades selleks näidis- ja katseprototüüpide projekte.

2.19 Komisjon on lisanud julgeolekutööstuse strateegia „Euroopa 2020” juhtalgatuse „Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika” esmatähtsate tegurite hulka, mille kohta on komitee juba arvamust avaldanud⁽¹⁰⁾.

2.20 Komitee leiab, et on esmatähtis käivitada **ühtne Euroopa strateegia tervikliku käsitluse elluviimiseks julgeolekutööstuse sektoris**, sest julgeolek on üks praeguse ühiskonna peamisi muresid, see on majanduskasvu ja tööhõive nurgakivi ning nõuab konkurentsivõime parandamiseks kõikide liikmesriikide ühiseid jõupingutusi ja jagatud visiooni.

3. Komisjoni dokumendi põhisisu

3.1 Teatise käsitletakse julgeolekutööstuse strateegilist tähtsust ning kirjeldatakse selliseid peamisi meetmeid Euroopa julgeolekutööstuse uuenduslikuks ja konkurentsivõimeliseks muutmiseks, millega komisjon kavatseb seda protsessi toetada.

3.2 Kavandatud tegevuskavas anti järgmised suunised:

— vähendada ELi siseturu killustatust sertifitseerimismenetluste ja julgeolekutehnoloogia ühtlustatud tehniliste standardite ning sertifitseerimissüsteemide vastastikuse tunnustamise kaudu;

— muuta teadus- ja uuendustegevus tõhusamaks ja ettevõtetele lähedasemaks, kasutades selleks nii julgeoleku kui ka kait-

sega seotud teadus- ja arendustegevuse suhtes kehtivate hübriidstandardite puhul tehnilisi ja õiguslikke volitusi kooskõlas Euroopa Kaitseagentuuriga; intellektuaalomandi ja kommertskasutusele eelnevate hangete uusi standardeid, mis nähti ette programmis „Horisont 2020” ning julgeolekutehnoloogia kiire valideerimistesti jaoks tulevase sisejulgeoleku fondi rahalisi vahendeid;

— integreerida ühiskondliku ja eraelu mõõde;

— turulepääs: ekspordieeskirjad kolmandate riikide riigihanke-
turgude avamiseks ja tehniliste takistuste kaotamiseks; kaaluda toodete ELi julgeolekumärgist; uurida tsiviilvastutuse piiramist, nagu see nähti ette USA ohutusseaduses (rakendamine 2012./2013. aastal).

3.3 Komisjon kavatseb luua seirerühma, mis jälgiks kavandatud meetmete osas tehtud edusamme täpse ajakava alusel.

4. Üldised märkused

4.1 Komitee leiab, et ELi kodanike, ettevõtete, töötajate ja kogu ühiskonna ning konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku majandusarengu jaoks on esmatähtis kujundada ELi tasandil välja terviklik ja kooskõlastatud käsitlusviis julgeoleku ja Euroopa julgeolekutööstuse arendamise probleemidega tegelemiseks, koostades selleks ELi julgeolekusüsteemide tervikliku strateegia, mille keskmes oleks üksikisik ja tema inimväärikus, et rahuldada vabaduse ja julgeoleku põhivajadused.

4.2 Komitee arvates tuleks võtta rohkem arvesse selliste juba loodud ametite lisaväärtust nagu Euroopa Kaitseagentuur, Frontex (välispiirid), Euroopa Politseiamet (avalik julgeolek), Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (infoturve), Euroopa Lennundusohutusamet (lennundusohutus), Euroopa Meresõiduohutuse Amet (meresõiduohutus), Euroopa Toiduohutusamet (toiduohutus) ning hoiatussüsteeme, nagu tooteohutuse teemaline Euroopa kiirhoiatussüsteem (RAPEX) ja Helsingis asuv Euroopa Kemikaaliamet (keemiatoodete süsteem/REACH).

4.3 Komitee nõustub komisjoni analüüsiga, et tuleb täielikult ära kasutada mitmete kõnealuse sektori Euroopa ettevõtete juhtpositsioon, tagada **proaktiivselt** selline Euroopa siseturg, mis on tööpoolest ühendatud, toimiv ja kus killustatus ei tekita takistusi, ning edendada sektorit, mis pakub tööhõive seisukohast laia ja paljulubavat tootmis- ja teenustebaasi.

⁽⁸⁾ Programmi elluviimise poole peal oli seitsmendast raamprogrammist juba rahastatud 130 julgeoleku valdkonna uurimisprojekti. Euroopa Komisjon avaldas kataloogi seitsmenda raamprogrammi raames rahastatud edukatest projektidest.

⁽⁹⁾ Vt INT/651 „Progressi võimaldavad tehnoloogiad”.

⁽¹⁰⁾ ELT C 218, 23.7.2011, lk 38.

4.4 Samas leiab komitee, et Euroopa tegevuskava koostamisel tuleks minna kaugemale, et luua julgeolekutööstuse jaoks tõeline ühine Euroopa strateegia, milles oleks ühine visioon ja mis toimiks Euroopa platvormina, mis ühendaks julgeoleku eri aspekte ja mille juhtimismudel võimaldaks tagada tõhusa ja ühtse kooskõlastamise.

4.5 Selline terviklik strateegia võiks saada konkreetse vormi virtuaalsel platvormil, kus uuritakse eetika ja juhtimise küsimusi, sektoriüleseid aspekte ja koostalitlusvõimet.

4.6 Komitee arvates tuleb ületada lõhe poliitiliste otsustajate ja tööstuse arusaama vahel, tugevdades selleks algatusi, nagu Euroopa julgeolekukongress ja selliseid alalise dialoogi platvorme, nagu julgeolekupoliitika foorum.

4.7 Euroopa siseturu killustatuse kaotamine nõuab:

— julgeoleku valdkonnas horisontaalset koostööd ja kooskõlastamist nii ELi institutsioonides ja agentuurides kui ka nende vahel, et tagada toodete ja menetluste täielik koostalitlusvõime ning eri tegevusvaldkondade vertikaalne kooskõlastamine;

— osaluspõhist tulevikuanalüüsi, et määratleda ühine visioon, mida kõik jagavad;

— juhtimissüsteemi, milles osaleb nii avalik kui ka erasektor.

4.8 Komitee arvates tuleks lisaks ühiskondliku mõõtme lisamisele luua juba toodete, teenuste ja süsteemide kavandamisel alates mehhanismid, mis võimaldaksid sotsiaalpartneritel ja organiseeritud kodanikuühiskonnal osaleda julgeoleku ja selle tehnoloogiliste ja tootmisrakenduste arendamise ühiskondlikust ja eetilistest mõõtmest kinnipidamise järelevalves.

4.8.1 Kooskõlas Euroopa Kaitseagentuuriga antavate tehniliste ja õiguslike volituste puhul tuleb järgida uue standardimise poliitika põhimõtteid ning tagada, et iga-aastane tööprogramm oleks avalik ja läbipaistev ning et selle koostamisel osaleksid täiel määral sotsiaalpartnerid ja organiseeritud kodanikuühiskonna esindajad. Samuti tuleks hangete jaoks koostada sellised tehnilised kirjeldused, milles peetakse kinni avatuse, konsensuse, läbipaistvuse, asjakohasuse, neutraalsuse ja kvaliteedi põhimõtetest⁽¹¹⁾.

⁽¹¹⁾ Vt ELT C 68, 6.3.2012, lk 35.

4.8.2 Komitee jagab sertifitseerimissüsteemide vastastikuse tunnustamise kavandatud käitusviisi, tingimusel et õnnestub luua akrediteeritud sertifitseerimisasutuste ühtne kutsestandard ning kehtestada vastavuse hindamiseks rangemad valikukriteeriumid ja ühtlustatud valikumenetlus⁽¹²⁾.

4.9 Komitee peab oluliseks tunnustada õiguslikult **kahe- guse kasutusega tehnoloogiaid**, et ergutada samaaegselt tsiviil- otstarbelise ja sõjalise kasutusega hübriidtehnoloogiaid, kuid toetab veelgi kindlamalt seda, et nendele tehnoloogiatele eraldataks programmis „Horisont 2020” ette nähtud progressi võimaldavate tehnoloogiate prioriteedi raames ja tulevase sisejulgeoleku fondi meetmete abil rohkem raha ja parandataks neid ka sisuliselt.

4.9.1 Mis puutub tööstus- ja intellektuaalomandisse, siis kuigi programmis „Horisont 2020” ette nähtud uuenduslikud käitusviisid on kahtlemata olulised, tuleks tööstusomandi õiguste kaitset WTO-s ning kahe- ja mitmepoolsete assotsieerimislepingute raames tugevdada. Erilist tähelepanu tuleks pöörata vastutuse piiramist ja välismaistele riigihanketurgudele pääsemist käsitlevatele klauslitele.

4.9.2 Komitee on nõus, et programmis „Horisont 2020” ette nähtud kommertskasutusele eelnevate hangetega pakutavaid uusi võimalusi tuleks täielikult ära kasutada.

4.10 Komitee toetab täielikult julgeolekutehnoloogia tööstus- sektorit reguleerivate eeskirjade ühiskondliku ja eetilise mõõtme tugevdamist.

5. Konkreetsete märkused

5.1 **Turu killustatuse vähendamine tooteliikide kaupa.** Komitee soovib seada tegevusprioriteedid mitte sektorite, vaid tooteliikide kaupa, sest toodetel on lihtsam vastata ühtse turu nõuetele ühtlustatud eeskirjade ja menetluste abil, kuna nendel on tugev turupotentsiaal ja need avaldavad mõju paljudele inimestele ja töötajatele. Erilist tähelepanu tuleks pöörata VKEde arengu toetamisele ja seda nii rahaliste ressursside ja teadusuuringute kui ka organisatsioonilisest seisukohast.

5.2 **Teadus- ja uuendustegevus, tööstusomandi õigused ja hanked.** Komitee kutsub üles suurendama julgeolekutehnoloogiale eraldatavaid ELi rahalisi vahendeid programmi „Horisont 2020” raames ning osalema laialdaselt progressi võimaldavate tehnoloogiate valdkonnas. Samuti toetab ta ISA programmi raames julgeolekule suunatud ühiste koostalitlusvõime projektide tugevdamist,⁽¹³⁾ selles sektoris uuendustegevusele riigiabi andmisel erandite tegemist, direktiivide 2004/18/EÜ ja

⁽¹²⁾ Vt ELT C 120, 16.5.2008, lk 1.

⁽¹³⁾ ISA: Euroopa haldusametuste koostalitlusvõime alased lahendused (2010-2015).

2009/81/EÜ ja julgeolekutööstuse kommertskasutusele eelnevate hangete vahendite tegeliku rakendamise kontrollimist, avaliku ja erasektori ning tsiviilotstarbelise ja sõjalise poole suuremat koostööd, ettevõtete liitumise ja ühinemise strateegiate lihtsustamist, piiratud tsiviilvastutuse kaitse (*Third party limited liability protection*) eeskirjade ühtlustamist ning tööstusomandi õiguste sise-eeskirjade parandamist.

5.3 **Juurdepääs välisturgudele.** Komitee leiab, et julgeolekutööstuses tuleks tugevdada terviklikke ja ühiseid välispoliitika meetmeid ning kaitsta WTO-s ning Euroopa kahe- ja mitme-poolsetes assotsieerimislepingutes rohkem tööstusomandi õigusi, tagades vastastikkuse põhimõtte alusel samasuguse juurdepääsu välisturgudele ja riigihangetele, suurendades ELi meetmete kaalu rahvusvahelises standardimises ning võttes kasutusele ELi kvaliteedimärgise Euro Security Label.

5.4 **Ühiskondlik ja eetiline mõõde.** Kõik julgeolekusüsteemid, -tooted ja -teenused peavad austama inimeste vabadusi ja põhiõigusi, eelkõige õigust konfidentsiaalsusele, ja aitama edendada majanduslikku ja ühiskondlikku arengut, ohutut kaubandust ning inimeste heaolu ja julgeolekut. Tehnoloogiline areng peab võimaldama algusest peale parandada isikuandmete kaitset ja konfidentsiaalsust ning pakkuma avaliku ja erasektori dialoogi toetusel vahendeid selliste seaduste läbipaistvaks ja vastutustundlikuks kohaldamiseks, mille keskmes peab olema inimeste kaitse.

5.5 **Koolitus, nõustamine** ja kvalifitseeritud inimressursi töölevõtmine kooskõlas julgeoleku- ja kõrgtehnoloogiliste rakenduste nõuetega, mille tulemusel suudetakse täielikult koostalitlusvõimelises süsteemis pakkuda kvaliteetseid, professionaalseid ja üksikisikuid austavaid ja inimväärikust kaitsvaid teenuseid.

Brüssel, 16. jaanuar 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON